

Nr 76.

Av herr **Arne**mark, om löneklassplacering för landskanslisten *H. Lundmark*.

Länsstyrelsen i Östergötlands län konstituerade och förordnade den 30 oktober 1937 Herbert Lundmark att från och med den 1 januari 1938 vara ordinarie landskanslist (lönegrad B 15). Efter det Lundmark hos länsstyrelsen anhållit att i och för löneklassplacering få tillgodoräkna sig 1 år 6 månader av den länsstyrelsetjänstgöring, som av honom fullgjorts under tiden den 1 april 1921—den 1 mars 1924, har i ärendet genom beslut den 20 januari 1938 lämnats det besked och gjorts det uttalande, som framgår av bilagda avskrift av länsstyrelsens resolution samt närlagda protokollsutdrag (bilagorna 1 och 2). En i ärendet sedermera hos Kungl. Maj:t gjord ansökan har — efter hörande av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som anmärkt, att lönefrågan vore av beskaffenhet att böra prövas av riksdagen — icke föranlett någon åtgärd.

Beträffande Lundmarks anställningsförhållanden hänvisas till den redogörelse härom, som finnes intagen i länsstyrelsens nyssnämnda resolution. Till belysande av karaktären av den utbildningstjänstgöring för vinnande av behörighet till landsfiskalstjänst, som av Lundmark fullgjorts under tiden den 1 mars 1924—den 15 april 1926, åberopas följande.

Enligt kungörelsen den 14 december 1917 (nr 904) stadgas för behörighet till landsfiskalstjänst dels att hava avlagt landsfiskalsexamen, dels ock att minst 1½ år hava uppehållit kronofogdes, länsmans eller landsfiskals befattning eller i tjänsten biträtt sådan befattningshavare ävensom att hava tjänstgjort minst ett år vid länsstyrelse samt minst 6 månader vid poliskår i stad och därvid hava erhållit utbildning jämväl å detektivavdelning. Landsfiskalsexamen avser enligt Kungl. Maj:ts nådiga stadga härom (nr 907/1917) prövning i civilrätt, straffrätt, processrätt, förvaltningsrätt och finansrätt, i den mån dessa grenar beröra de tjänsteåligganden, som jämlikt gällande instruktion och andra stadganden ankomma på landsfiskal.

Vid bestämmandet av Lundmarks begynnelselönen å extra ordinarie tjänst och sedermera för hans uppflyttning i högre löneklass i denna anställning hava, på grund av ordalydelsen, bestämmelserna i de avlöningsreglementen, vilka varit å befattningen tillämpliga (nr 356/1925 och 397/1935, § 11), ansetts lägga hinder i vägen för ett tillgodoräknande i nämnt hänseende av Lundmarks tjänstgöring före den 15 april 1926. Osh då åsyftade bestämmelser till sin ordalydelse överensstämma med avlöningsreglementet för befattningshavare, vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (nr 270/1925, § 11) har länsstyrelsen funnit sig förhindrad lämna bifall till Lundmarks ovanberörda ansökan i fråga om tjänste-

årsberäkning för löneklassplacering. I följd härav har alltså icke blott den tid, under vilken Lundmark fullgjort sin utbildningstjänstgöring inom fögderiförvaltningen m. m. (den 1 mars 1924—den 15 april 1926) utan även den länsstyrelsetjänstgöring, som dessförinnan utövats under tiden den 1 april 1921—den 1 mars 1924 fränkänts varje värde vid bestämmandet av Lundmarks löneklassplacering å extra ordinarie tjänst, vilket förhållande i sin tur kommit att inverka på hans löneklassplacering å ordinarie tjänst. Materiellt sett måste detta resultat av åsyftade avlöningsbestämmelsers tillämpning anses innebära en uppenbar obillighet. Särskilt förtjänar härutinnan framhållas, att Lundmark genom sin utbildningstjänstgöring kommit i ett avgjort sämre läge i lönehänseende än de i förhållande till honom i tjänsten *yngre* tjänstemän, vilka enbart tjänstgjort vid länsstyrelse utan att förvärva kompetens till befattning, som tidigare och till synes alltjämt räknas som sluttjänst för vissa länsstyrelsetjänstemän (se länsstyrelseutredningens betänkande sid. 136). Till belysande härav må här omnämnas, att i flera av åsyftade lönefall försprånget framför Lundmark i rätten att tillgodoräkna tjänsteår för löneklassplacering varierar mellan 3 år 6 månader och 1 år 6 månader. En dylik påföljd i lönehänseende av en tjänstemans initiativ att förvärva den för sluttjänst föreskrivna kompetensen, som uppenbarligen jämväl varit av värde för honom såsom länsstyrelsetjänsteman, kan icke skäligen betraktas såsom rättvis.

Ut i cirkulär till länsstyrelserna den 12 november 1937 angående lönesättning för icke-ordinarie personal vid länsstyrelserna m. m., av vilket cirkulär utdrag (bilaga 3) bifogas denna motion, har bland annat meddelats följande bestämmelse: »Vid beräkning av tjänstetid må allenast i fall då länsstyrelsen av särskilda skäl därtill finner anledning hänsyn tagas till sådan tjänstgöring inom fögderiförvaltningen, som ägt rum efter erhållande av antagningsbevis. Med befattningshavare, varom här är fråga, avses aspirant å landskanslist- och landskontoristtjänst eller befattning inom fögderiförvaltningen». Enligt denna bestämmelse förefinnes numera möjlighet för en *icke-ordinarie* tjänsteman, att efter länsstyrelsens prövning få såsom tjänsteår tillgodoräkna sig tjänstgöring inom fögderiförvaltningen. Ehuru bestämmelsen enligt ordalydelsen endast omnämner tjänstgöring, som fullgjorts »efter erhållande av antagningsbevis», synes densamma rättvisligen böra givas tillämpning jämväl å sådan tjänsteman, som erhållit anställning vid länsstyrelse under tid, då extra ordinarie tjänster icke funnos inrättade eller »antagningsbevis» — på sätt numera föreskrives i 1935 års avlöningsreglemente (nr 397) beträffande extra ordinarie och extra tjänstemän och tidigare i 1925 års avlöningsreglemente (nr 356) beträffande extra ordinarie befattningshavare — icke utfärdades för extra tjänsteman. Principiellt sett måste det jämväl synas angeläget, att, då möjlighet nu givits för länsstyrelsernas icke-ordinarie tjänstemän att i fråga om löneklassplacering få — efter vederbörande länsstyrelses prövning — tillgodoräkna sig tjänstgöring inom fögderiförvaltningen, denna möjlighet icke begränsas att komma endast denna tjänstemannagrupp tillgodo utan gives tillämpning på samtliga länsstyrelsetjänste-

män, vilka kunna åberopa dylik tjänstgöring. Att, å ena sidan, öppna möjlighet för en icke-ordinarie tjänsteman att tillgodoräkna sig tjänstgöring av ifrågavarande art, men samtidigt, å andra sidan, härifrån utesluta en till ordinarie befordrad tjänsteman kan knappast anses tillfredsställande. Det torde i detta sammanhang förtjäna påpekas, att, vid befordran till ordinarie tjänst, möjligheten för en tjänsteman att under den extra ordinarie tjänstetiden få tillgodoräkna sig tjänstgöring inom fögderiförvaltningen även kommer honom tillgodo vid bestämmandet av hans löneklassplacering å den ordinarie tjänsten. Länsstyrelsen synes för sin del ej heller hava varit obenägen att beträffande Lundmark giva bestämmelsen en sådant konsekvent tillämpning, som ovan betecknats såsom önskvärd. Och om Lundmark den 1 januari 1938, då cirkuläret trätt i kraft, fortfarande kvarstått som extra ordinarie tjänsteman, torde någon tvekan härutinnan icke hava förelegat. — Lundmark antogs till extra ordinarie landskanslist den 27 mars 1922.

Vidkommande Lundmarks tjänstgöring vid kriminalpolis synas redan med hänsyn till det intima samband, som förefunnits mellan densamma och tjänstgöringen inom fögderiförvaltningen starka skäl tala för att tjänstgöringen icke gives en i förhållande till fögderitjänstgöringen artskild karaktär. Den omständigheten, att *hela* utbildningstjänstgöringen avsett ernående av kompetens till tjänst (sluttjänst) inom fögderiförvaltningen, måste skäligen beaktas och väga tungt. Att den tjänstgöring, som i detta syfte fullgjorts och som därtill måst äga rum under avsevärda ekonomiska uppoffringar, skall leda till den påföljd, som för Lundmarks del blivit fallet, innefattar en uppenbar obillighet och detta så mycket mera som för Lundmarks del påföljden skulle i främsta hand bliva förorsakad av den förhållandevis korta period, under vilken polistjänstgöringen ägt rum. I detta sammanhang förtjänar att upplysningsvis omnämnas, att, såsom av bilagda handlingar (överlämnas till vederbörande utskott direkt) jämväl framgår, några länsstyrelser i nu åsyftat avseende icke låtit fullgjord polistjänstgöring verka till tjänstemans nackdel.

För överblickande av de konsekvenser, ett bifall till denna framställning skulle medföra, tillåter jag mig åberopa den särskilda utredning, som härutinnan förebragts och som framgår av senast nämnda handlingar.

Under åberopande av vad sålunda här ovan anförts och vad vid länsstyrelsens handläggning av Lundmarks löneärende till protokollet antecknats, hemställes

i första hand:

att riksdagen ville för sin del besluta, att den omständigheten, att i landskanslisten vid länsstyrelsen i Linköping Herbert Lundmarks utbildningstjänstgöring ingått tjänstgöring vid kriminalpolis, icke skall betaga honom rätten att för löneklassplacering tillgodoräkna sig ej mindre 1½ år av länsstyrelsetjänstgöringen före den 1 mars 1924 än även den tid, under vilken Lundmark tjänstgjort inom fögderiförvaltningen.

I andra hand, därest ovanstående hemställan icke skulle vinna riksdagens bifall, hemställes,

att riksdagen ville för sin del besluta, att den omständigheten, att Lundmark under tiden den 1 mars 1924—den 15 april 1926 i omnämnt syfte fullgjort tjänstgöring utom länsstyrelsen, icke skall utgöra hinder för honom att för löneklassplacering räkna sig tillgodo en tid av 1½ år av länsstyrelsetjänstgöringen under tiden den 1 april 1921—den 1 mars 1924.

Stockholm den 16 januari 1939.

Gustaf Arnemark.

Avskrift.

Bilaga 1.

Utdrag av protokoll, hållet hos länsstyrelsen i Östergötlands län å Linköpings slott i landskontoret den 20 januari 1938.

S. D. Landskanslisten Herbert Lundmark har hos länsstyrelsen gjort framställning rörande löneklassplacering.

Landskamreraren avger i anledning härav följande förslag till beslut i ärendet:

Landssekreteraren anför:

»Med hänsyn till avfattningen av gällande löneförfattningar nödgas jag ansluta mig till det förslag till beslut i ärendet, som av landskamreraren framställts.

Jag anser mig dock böra framhålla, att i förevarande fall tillämpningen av löneförfattningarna leder till ett ur materiella synpunkter så obilligt och otillfredsställande resultat, att detsamma omöjligen kan vara av statsmakterna åsyftat. Lundmark har alltsedan den 1 april 1921 tjänstgjort vid länsstyrelsen med avbrott allenast för tid, som han ägnat åt utbildning i enlighet med gällande föreskrifter för vinnande av befordran till landsfiskalstjänst. Med hänsyn därtill, att landsfiskalstjänsterna ännu betraktas såsom eventuella sluttjänster för tjänstemän utan juridisk utbildning å landskansliet, har således denna utbildning varit nödvändig för Lundmark, om han nämligen önskat framkomma till slutmålet för tjänstemän av hans kategori. Även för tjänstemän vid landskansliet, vilka icke aspirera å landsfiskalstjänst, är den stadgade utbildningen för sistnämnda tjänst icke utan sin betydelse. Genom Kungl. Socialdepartementets cirkulär av den 12 november 1937 har möjlighet beretts för länsstyrelse att vid frågor om tjänstemäns placering i löneklass taga hänsyn till tjänstgöring vid fögderiförvaltning. Detta innefattar uppenbarligen, att dylik tjänstgöring icke betraktas som avbrott i den tjänstetid, som ligger till grund för beräkningen av ålders-tillägg. Motsvarande stadgande har emellertid icke meddelats med avseende å det led i utbildningen till landsfiskalstjänst, som består i tjänstgöring vid poliskår, och det är detta som gör, att Lundmarks tjänstgöring i utbildningssyfte vid poliskår icke endast icke får tillgodoräknas honom som tjänstgöring vid länsstyrelsen — och härom är ju mindre att säga — utan även

medför, att såväl Lundmarks tidigare omkring treåriga tjänstgöring vid länsstyrelsen som ock hans tjänstgöring omkring 1½ år vid landsfiskalskontor icke får med en enda dag tillgodoräknas honom, då det gäller placering i löneklass. Alltså, en tjänsteman, vilken, på ett fullt lojalt sätt, för vinnande av bästa möjliga utbildning för landsstatsbanan förlägger sin tjänstgöring utom själva länsstyrelsen, straffas här för på sådant sätt, att, i förevarande fall, omkring 4½ år av hans tidigare tjänstgöring fränknes all betydelse i och för hans ålderstillägg. Obilligheten härav är påtaglig. Det förtjänar i detta sammanhang anmärkas, att, för den händelse Lundmark i stället för att tjänstgöra vid poliskår, under samma tid varit av sjukdom hindrad att fullgöra något nyttigt arbete eller att förkovra sig för sin blivande verksamhet, nämnda omständighet icke inneburit något »avbrott» i tjänstgöringen, i följd varav Lundmark för sådant fall blivit väsentligt gynnsammare ställd än nu. Enligt min mening är det riktigt, att, om en person under någon ej alltför kort tid lämnar landsstatsbanan för att söka sin försörjning inom en helt annan verksamhetsgren, detta, vid ett eventuellt återinträde på den förra banan, betraktas som »avbrott» med alla därav följande konsekvenser, men det måste ur alla synpunkter anses obilligt att, i nu ifrågavarande avseende, med dylikt lämnande av banan likställa den tid, som av en landsstats-tjänsteman ägnas för utbildning till tjänst just inom landsstaten.»

Länsstyrelsen beslutar i enlighet med landskamrerarens förslag.

Som ovan.

In fidem:

E. Stårck.

Avskrift.

Bilaga 2.

Bd. Nr 16 fol. 543
år 1937.

Länsstyrelsens i Östergötlands län resolution i anledning av framställning av landskanslisten Herbert Lundmark om tillgodoräknande av viss tid för löneklassplacering; Given Linköpings slott i landskontoret och landskansliet den 20 januari 1938.

I ärendet antecknas:

att Lundmark, som är född den 18 oktober 1901, började sin anställning vid länsstyrelsen den 1 april 1921 och tjänstgjort där i en följd till den 1 mars 1924,

att han under tiden 3 mars 1924—22 augusti 1925 tjänstgjort hos landsfiskalen i Lysings distrikt och under tiden 3 september 1925—15 april 1926 hos Göteborgs stads polis, med undantag dock av 21 dagar i december 1925, under vilken tid han tjänstgjort å härvarande uppbördsavdelning, ävensom att han därefter den 4 december 1926 avlagt landsfiskalsexamen,

att han från den 15 april 1926 tjänstgör å länsstyrelsen, där han den 1 juli 1928 förordnats till e. o. tjänsteman i 14 lönegraden och den 30 oktober 1937 utnämns att från och med den 1 januari 1938 vara ordinarie landskanslist, samt

att han enligt länsstyrelsens beslut den 29 september 1936 förklarats berättigad att för löneklassplacering i sin e. o. befattning få tillgodoräkna sin tjänstetid vid länsstyrelsen från den 15 april 1926.

I en till länsstyrelsen den 1 december 1937 ingiven skrift har Lundmark på anförda skäl hemställt att i och för placering i löneklass få räkna sig tillgodo skälighet del av tiden 1 april 1921—i mars 1924, varunder han tjänstgjort vid länsstyrelsen. Lundmark har därvid bland annat åberopat innehållet i Socialdepartementets cirkulär till länsstyrelserna den 12 november 1937 angående lönesättning från och med den 1 januari 1938 för icke ordinarie personal vid länsstyrelserna m. m., såvitt angår tillgodoräknande i särskilda fall av tjänstgöring inom fögderiförvaltningen.

Länsstyrelsen, som tagit handlingarnas innehåll i övervägande, finner väl Lundmarks tjänstgöring under tiden $\frac{1}{4}$ 1921 till den $\frac{1}{3}$ 1924 vara till art och omfattning i huvudsak likvärdig med den tjänstgöring, som han tidigare fått tillgodoräkna för löneklassplacering i sin e. o. befattning. Men även om ovanberörda stadgande i Socialdepartementets cirkulär den 12 november 1937, som enligt sin ordalydelse avser endast icke ordinarie tjänstemän, finge anses medgiva rätt för Lundmark att uti ifrågavarande hänseende tillgodoräkna den tid, han tjänstgjort å landsfiskalskontor, anser länsstyrelsen ett sådant tillgodoräknande icke kunna ske med hänsyn till det avbrott i tjänstetid, som vållats av Lundmarks polistjänstgöring.

I anledning härav finner sig länsstyrelsen förhindrad bifalla framställningen.

Den, som med detta beslut icke åtnöjes, äger att däruti hos Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt söka ändring genom besvär, vilka dit ingivas eller på klagandens eget äventyr i betalt brev med allmänna posten insändas; och böra besvären dit inkomma innan klockan tolv å trettonde dagen från det klaganden av beslutet erhållit del, den dagen, då sådant skett, likväl oräknad, eller, om besvärstiden tilländagår på helgdag, å nästföljande söcken-dag före klockan tolv; skolande vid besvären fogas behörigen styrkt bevis, vilken dag del av beslutet erhållits; men försummas något av vad sålunda blivit föreskrivet, har den klagande förlorat sin talan och beslutet kommer att emot honom för laga kraftvunnet anses. År och dag som ovan.

Karl Tiselius.

V. E. von der Lancken.

E. Stårck.

Utdrag.

Bilaga 3.

Till länsstyrelsen.

I det vid Kungl. Maj:ts proposition den 5 mars 1937, nr 178, angående anslag till länsstyrelserna för budgetåret 1937/1938 fogade utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden (sid. 89—93) har redogörelse lämnats för ett av länsstyrelseutredningen framlagt förslag angående lönesättningen för den icke-ordinarie personalen vid länsstyrelserna.

I skrivelse den 4 juni 1937, nr 389, har riksdagen anmält sina beslut i anledning av propositionen jämte i ämnet väckta motioner.

Kungl. Maj:t meddelar följande bestämmelser att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1938 beträffande lönesättningen m. m. för icke-ordinarie befattningshavare, som icke förordnas av Kungl. Maj:t och till vilka

lön utgår ur anslagsposter i av Kungl. Maj:t fastställd avlöningsstat för länsstyrelserna.

2. Till befattningshavare, som antagits till extra landskanslist eller extra landskontorist, må lön utgå under första tjänsteåret högst enligt — — — — — löneplan. Därefter må befattningshavaren av länsstyrelsen antagas till extra ordinarie landskanslist eller extra ordinarie landskontorist med placering högst i 14:de lönegraden i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän. Vid beräkning av tjänstetid må allenast i fall då länsstyrelsen av särskilda skäl därtill finner anledning hänsyn tagas till sådan tjänstgöring inom fögderiförvaltningen, som ägt rum efter erhållande av antagningsbevis. Med befattningshavare, varom här är fråga, avses aspirant å landskanslist- eller landskontoristtjänst eller befattning inom fögderiförvaltningen.

Detta får jag, på nådig befallning, meddela till kännedom och efterrättelse, i vad på vederbörande länsstyrelse beror, Avskrifter av denna ämbetskrivelse tillställas statskontoret och riksräkenskapsverket till kännedom.

Stockholm den 12 november 1937.

Carl Edelstam.

